

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO W OPARCIU O PROGRAM *NOWE Słowa na start* M. Derlukiewicz

Dla KLASY V – 2024 – dostosowane do Podstawy Programowej z dnia 28.08.2024

Ze względu na to, iż program zezwala nauczycielowi na wielowariantowość doboru treści programowych zawartych w wymaganiach dla poszczególnych klas, termin ich realizacji wybiera nauczyciel uczący w danej klasie.

Dział nauczania		POZIOM PODSTAWOWY		POZIOM PONADPODSTAWOWY	
		dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry
Kształcenie kulturowo - literackie	czytanie	Opanował technikę czytania. Doskonali ciche i głośne czytanie.	Potrafi czytać płynnie z przygotowaniem.	Czyta tekst z uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych.	Czyta tekst płynnie, poprawnie pod względem dykcji, intonacji, akcentowania.
	czytanie ze zrozumieniem	Czyta ze zrozumieniem krótki tekst.	Wyszukuje potrzebne informacje o świecie przedstawionym, streszcza, wyjaśnia.	Czyta ze zrozumieniem tekst informacyjny, notatkę prasową, tekst poetycki.	Czyta ze zrozumieniem tekst dłuższy i teksty niewspółczesne, dostrzega obecność symboli.
	lektura	Zna fragmenty dłuższych tekstów literackich omawianych na lekcjach, opowiada wydarzenia. Ustala kolejność zdarzeń. Umie wskazać bohaterów głównych i pobocznych, poszukuje odpowiedzi na zadane pytania.	Wypowiada się krótko na tematy związane z przeczytaną lekturą, określa temat utworu, próbuje ocenić postępowanie bohaterów, podaje motywy postępowania, dokonuje podziału bohaterów na głównych i pobocznych, zna pojęcie „narrator”, „narracja”, zna rodzaje narracji. Rozróżnia elementy realistyczne i fantastyczne.	Zna omawiane teksty w całości. Wskazuje wątek główny, potrafi sformułować opinię dotyczącą lektury, bohaterów, przebiegu zdarzeń, potrafi wyodrębnić wszystkie elementy świata przedstawionego w oparciu o tekst literacki. Zna pojęcie: fikcja literacka.	Zwraca uwagę na problematykę utworu. Rozróżnia wątek główny i poboczne wnioskuje o cechach bohaterów na podstawie ich zachowania . Rozpoznaje fikcję literacką.
	poetyka	Odróżnia prozę od wiersza. Przy pomocy nauczyciela wskazuje epitet, porównanie, zdrobnienie, zgrubienie, wyraz neutralny, Wyjaśnia, co to jest rym. Wygłasza tekst z pamięci.	Rozpoznaje wers, strofę. Dostrzega specyfikę języka poetyckiego, rozpoznaje przenośnię, pytanie retoryczne. Wyszukuje w wierszu poznane środki poetyckie, wie, co to jest nastrój wiersza, wie, kto to jest podmiot liryczny. Wygłasza tekst z pamięci z zachowaniem znaków interpunkcyjnych.	Potrafi odróżnić ujęcia metaforyczne od dosłownych. Rozpoznaje i podaje przykłady poznanych środków stylistycznych, w tym uosobienia i ożywienia, odszukuje w tekście informacje na temat podmiotu lirycznego, wyjaśnia sens Utworu. Recytuje tekst ze zrozumieniem oraz odpowiednią intonacją, dykcją.	Odróżnia pojęcia: narrator, podmiot mówiący, autor. Rozpoznaje i nazywa poznane środki stylistyczne, określa funkcje onomatopei, podejmuje próby interpretacji, wyszukuje rymy i nazywa ich rodzaje (dokładny, niedokładny). Przedstawia własne rozumienie utworu z odpowiednim napięciem emocjonalnym.
gatunki	Zna pojęcia: powieść, baśń, legenda, bajka, mit, opowiadanie,	Nazywa cechy gatunkowe utworów.	Wskazuje w tekście przykłady ilustrujące cechy gatunkowe omawianych utworów.	Potrafi porównać cechy gatunkowe mitu i noweli, opowiadania i powieści, rozpoznaje powieść	

	literackie	nowela .			fantasy.
	wiedza o kulturze	Rozróżnia różne przekazy (dzieło plastyczne, prasa, film, teatr, telewizja, Internet).	Odróżnia specyfikę tekstów kultury, zna rodzaje i charakterystyczne cechy danego przekazu, zna podstawowe pojęcia z zakresu wiedzy o kulturze.	Zna podstawowe pojęcia związane z danym przekazem artystycznym i czynnie się nimi posługuje.	Świadomie posługuje się podstawowymi pojęciami poznanymi na lekcjach związanymi z różnymi przekazami.
	korzystanie ze źródeł informacji	Potrafi korzystać ze słownika ortograficznego i języka polskiego, z pomocą nauczyciela korzysta z encyklopedii. Podejmuje próby posługiwania się nowymi technologiami i zasobami internetowymi.	Zna słowniki: ortograficzny, języka polskiego, frazeologiczny, wyrazów obcych i bliskoznacznych, encyklopedię PWN i wie, do czego służą. Posługuje się nowymi technologiami i zasobami internetowymi, wyszukując zadane informacje.	Samodzielnie korzysta z różnych źródeł informacji wskazanych przez nauczyciela w tym nowych technologii. Podejmuje próby samodzielnego notowania. Identyfikuje wypowiedź jako tekst informacyjny.	Biegłe posługuje się słownikami, świadomie z nich korzysta, dobiera źródła informacji stosownie do potrzeb, gromadzi informacje. Doskonali formy zapisywania pozyskiwanych informacji.
Kształcenie	formy wypowiedzi	Z pomocą nauczyciela próbuje zredagować opis krajobrazu i dzieła sztuki.	W miarę samodzielnie redaguje krótki opis krajobrazu i dzieła sztuki.	Samodzielnie redaguje opis krajobrazu i dzieła sztuki.	Sporządza wyczerpujący opis krajobrazu i dzieła sztuki.
		Z pomocą nauczyciela próbuje napisać sprawozdanie.	W miarę samodzielnie pisze krótkie teksty sprawozdawcze.	Samodzielnie pisze proste sprawozdanie .	Samodzielnie pisze sprawozdanie, przestrzegając zasad kompozycyjnych, gramatycznych, ortograficznych i stylistycznych.
		Z pomocą nauczyciela rozpoznaje i próbuje napisać plan, dedykację.	W miarę samodzielnie pisze plan, dedykację.	Samodzielnie redaguje plan, dedykację, wskazuje ich najważniejsze elementy.	Redaguje określone formy wypowiedzi poprawne pod względem ortograficznym, stylistycznym i gramatycznym.
		Redaguje z pomocą nauczyciela krótkie opowiadanie .	W miarę samodzielnie redaguje krótkie opowiadanie z dialogiem z zachowaniem porządku chronologicznego.	Samodzielnie redaguje opowiadanie z dialogiem, przestrzegając zasad kompozycyjnych.	Pisze opowiadanie z dialogiem na określone tematy, przestrzegając zasad kompozycyjnych, gramatycznych, ortograficznych i stylistycznych.
	komunikacja	Posługuje się językiem czynnym w zależności od sytuacji, zadaje proste pytania i udziela odpowiedzi, rozumie intencje wypowiedzi, Identyfikuje nadawcę i odbiorcę.	Formułuje wypowiedź ze świadomością celu: pyta, odpowiada, poleca, prosi, zaprasza, odmawia, żegna, wita, dziękuje, przedstawia, argumentuje, zachęca (reklamuje), komentuje, informuje. Zna niewerbalne środki komunikacji. Rozróżnia współczesne formy komunikatorów.	Poprawnie odczytuje intencje wypowiedzi, inicjuje i rozwija dialogi, w zależności od intencji wypowiedzi. Posługuje się niewerbalnymi środkami komunikacji. Odpowiednio posługuje się współczesnymi środkami komunikatorów. Rozumie na czym polega etykieta językowa.	Wyraża i uzasadnia swoje zdanie na określony temat, formułuje zwięzłe i trafne argumenty, aktywnie uczestnicząc w dyskusji. Zna i stosuje etykietę językową.

		Rozumie znaczenie wyrazów wieloznacznych w kontekście, podaje przykłady użycia w wypowiedzi.	Przy pomocy nauczyciela dobiera wyrazy bliskoznaczne, przeciwstawne, pokrewne, podejmuje próby wyrażania własnego zdania, wskazuje w tekście wyrazy potoczne.	Tłumaczy znaczenie przerośnych związków frazeologicznych, zastępuje wyrazy potoczne słownictwem literackim, tworzy wyrazy na podstawie definicji, wyraża własne zdanie stosując odpowiednie zwroty i wyrażenia.	Dbą o bogactwo języka: unika powtórzeń, wprowadza porównania, proste związki frazeologiczne, zna pojęcia: synonim, antonim, homonim.
	wypowiedzenie	Rozumie pojęcie <i>zdanie</i> , wskazuje podmiot, orzeczenie, nazywa określenia.	Wskazuje związki wyrazowe, poszczególne części zdania, odróżnia zdanie pojedyncze od złożonego, rozróżnia zdanie i równoważnik zdania, przekształca zdanie na równoważnik i na odwrot, układa zdania złożone.	Przekształca zdania pojedyncze na złożone i odwrotnie, zachowując ich treść, przestrzega zasad interpunkcji, wyjaśnia, co określa przydawka, dopełnienie i okolicznik, czym są wyrażone i na jakie pytania odpowiadają.	Z dużą swobodą posługuje się różnymi wypowiedziami, odróżnia zdanie podrzędne od nadrzędnego, układa różne zdania do złożone, bezbłędnie podaje nazwy wszystkich części zdania pojedynczego rozwiniętego.
	części mowy	Zna czasownik i z pomocą nauczyciela rozpoznaje go w tekście, nazywa jego formy.	Rozróżnia postać czasownika, Tworzy bezokolicznik od formy osobowej i odwrotnie, zna formy zakończone na –no i –to, zna tryby, umie zastosować cząstkę -by.	Poprawnie odmienia czasowniki Stosuje poprawne formy gramatyczne Dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi.	Biegłe odmienia czasowniki.
Zna rzeczownik i z pomocą nauczyciela rozpoznaje go w tekście, określa jego formy.		Odmienia przez przypadki proste przykłady rzeczowników i wskazuje związki rzeczownika, potrafi przekształcić czasownik i przymiotnik na rzeczownik.	Poprawnie odmienia przez przypadki przykłady rzeczowników i wskazuje związki rzeczownika, potrafi przekształcić czasowniki oraz przymiotniki na rzeczowniki (nazywające cechy i czynności), poprawnie odmienia rzeczowniki nieregularne.	Bezbłędnie tworzy określone formy rzeczowników.	
Zna przymiotnik i z pomocą nauczyciela rozpoznaje go w tekście, próbuje odmieniać.		Odmienia przymiotnik, wskazuje związki przymiotnika.	Nazywa poprawnie różne formy przymiotnika i stosuje w zdaniach, poprawnie stopniuje przymiotniki.	Nazywa bezbłędnie różne formy przymiotnika i stosuje w zdaniach.	
Zna liczebnik i z pomocą nauczyciela rozpoznaje go w tekście.		Rozróżnia liczebniki główne, porządkowe, zbiorowe, wskazuje związki liczebnika.	Poprawnie odmienia i słownie zapisuje liczebniki w odpowiednim przypadku.	Stosuje poprawne formy liczebników.	
Zna przysłówki, spójnik i przyimek i z pomocą nauczyciela rozpoznaje go w tekście.		Wskazuje przysłówki, łączy przysłówki z czasownikami.	Poprawnie stosuje formy przysłówków, układa zdania z przysłówkami oznaczającymi miejsce, czas i sposób, poprawnie stosuje spójniki i przyimki w tekstach.	Bezbłędnie stosuje formy przysłówków, układa zdania z przysłówkami oznaczającymi miejsce, czas i sposób.	

fonetyka	Odróżnia głoskę od litery, samogłoskę od spółgłoski, dzieli wyrazy na sylaby.	Rozpoznaje „i” zgłoskotwórcze, zmiękczające, Zna podział spółgłosek na miękkie i twarde.	Wymienia głoski twarde i ich miękkie odpowiedniki.	Potrafi wykorzystać wiedzę z zakresu fonetyki.
ortografia i interpunkcja	Zna podstawowe zasady ortograficzne i interpunkcyjne poznane na lekcjach.	Stara się stosować poznane zasady ortograficzne (ó-u, rz-ż, ch-h, wielka i mała litera, pisownia części „bym, byś, by” z czasownikami, pisownia ą-ę w zakończeniach, pisownia rzeczowników i przymiotników wielką i małą literą, „nie” z różnymi częściami mowy) . Zna zasady interpunkcyjne (spójniki, zdania złożone, zastosowanie: dwukropka, wielokropka, wykrzyknika). Umie prawidłowo zapisać dialog.	Zna zasady ortograficzne i interpunkcyjne poznane na lekcjach, popełnia nieliczne błędy.	Zna i poprawnie stosuje zasady poznane na lekcjach.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie opanował wiadomości i umiejętności określonych na ocenę dopuszczającą w wymaganiach edukacyjnych.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który **spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz** co najmniej **dwa spośród poniższych warunków:**

- posiada rozszerzoną wiedzę i umiejętności przewidziane programem nauczania w danej klasie;
- wypowiedzi ustne oraz pisemne są bezbłędne i cechują się dojrzałością myślenia;
- bierze udział i osiąga sukcesy w konkursach szkolnych i międzyszkolnych
lub otrzymał zaświadczenie z tytułem laureata Małopolskiego Konkursu Języka Polskiego.

Formy sprawdzania wiedzy i umiejętności ucznia:

Sprawdziany - prace pisemne, testy.

Zadania klasowe – wypracowania.

Konkursy przedmiotowe (tematyczne, wiedzowe, recytatorskie, ortograficzne itp. oraz organizowane przez MKO).

Dyktanda, pisanie z pamięci, kartkówki.

Zadania praktyczne (inscenizacja, recytacja, prezentacja, realizacja projektu, praca w grupach, prace plastyczno - literackie).

Notatki w zeszycie, prowadzenie zeszytu, zadania wykonywane w zeszycie ćwiczeń.

Odpowiedzi ustne, aktywność ucznia (przygotowanie do lekcji, zainteresowanie tematem, udział w dyskusji, kreatywność na lekcji).

Uwagi:

Sprawdziany, prace pisemne oceniane w skali punktowej przeliczane są na ocenę według zasad:

do 29% punktów - niedostateczny
30%- 50% punktów – dopuszczający
51% - 70% punktów – dostateczny
71% - 90% punktów – dobry
91%- 99% punktów – bardzo dobry
100% punktów i więcej – celujący

W dokumentowaniu oceniania bieżącego dopuszcza się stawianie znaków „+” i „-”:

- 1) znak „+” przy ocenie bieżącej może postawić nauczyciel, jeżeli uczeń opanował w pełni wiadomości, umiejętności opisane w wymaganiach edukacyjnych na daną ocenę, nie osiągając jednocześnie wymagań do oceny o jeden stopień wyższej;
- 2) znak „-”, jeżeli uczeń posiada niewielkie braki w wiadomościach, umiejętnościach opisanych w wymaganiach edukacyjnych na daną ocenę.

Aktywność oceniana jest przy pomocy „+” i „-”, które są przeliczane na oceny lub bezpośrednio stopniem.